

Lahti

Lahti Tehty kestäväksi

Lahden kaupunki – Kestävyysraportti 2024

Ekologinen | Sosiaalinen | Taloudellinen kestävyys

Lahti 2030 – tehty kestäväksi

Lahden kaupungin visiona vuoteen 2030 on: Lahti – tehty kestäväksi. Vision mukaisesti edistämme niin ekologista, sosiaalista kuin taloudellista kestävyyttä.

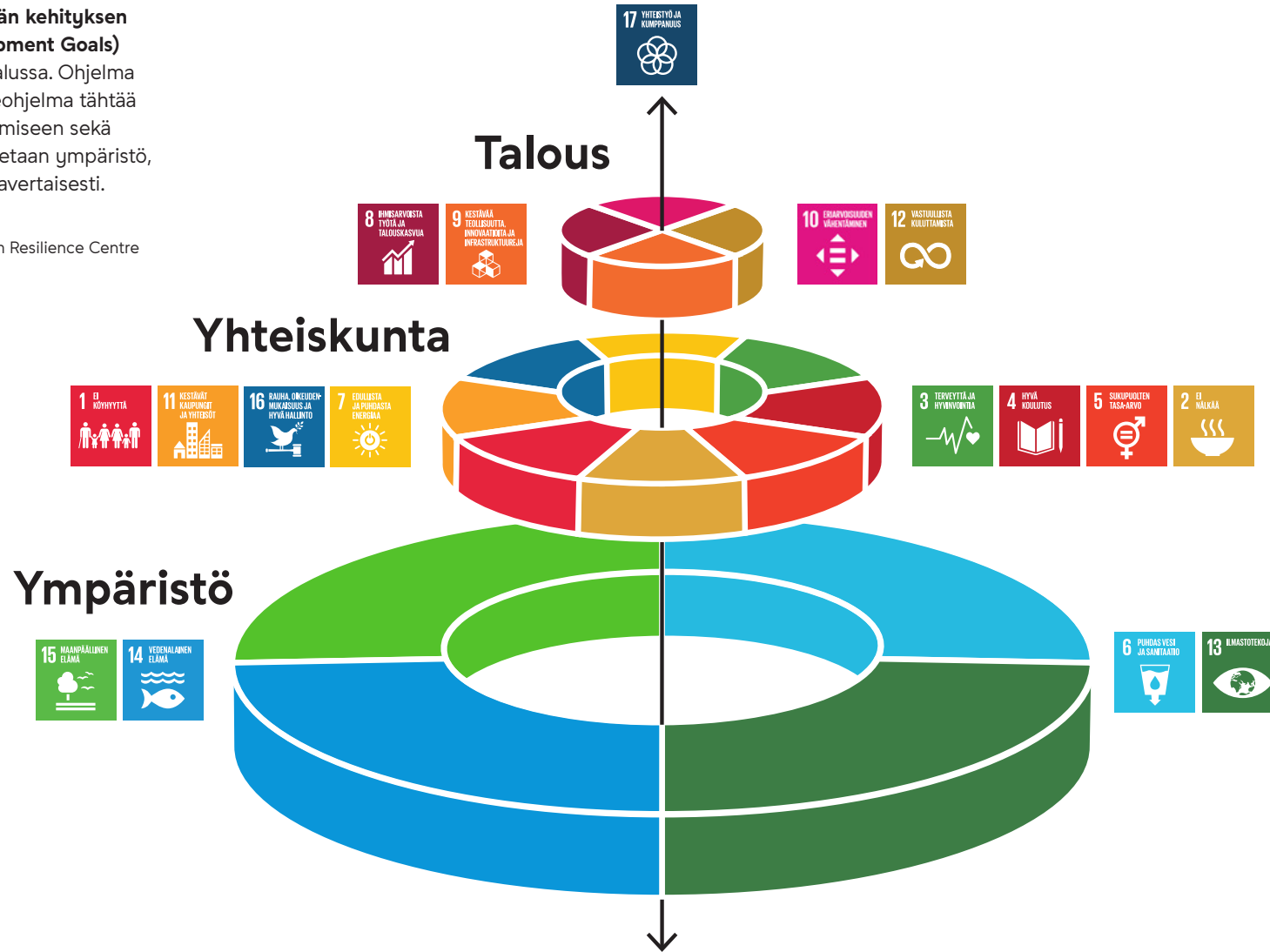
Lahdessa kestävä kehityksen työllä on laajasti jaettu omistajuus, ja tavoitteiden saavuttamisesta on poikkihallinnollinen yhteisvastuu. Tämä julkaisu kertoo kaupungin kestävyystyöstä kaupungin strategian painopisteiden pohjalta. Lisätiedot löytyvät taustaraporteista (ks. Linkit ja lähteet). Raportti on julkaistu 25.3.2025, ja esitetyt tilastotiedot ovat 14.2.2025 mennessä päivitettyjen tietojen mukaisia.

Maailmanlaajuiset YK:n kestävän kehityksen tavoitteet (Sustainable Development Goals)

astuivat voimaan vuoden 2016 alussa. Ohjelma sisältää 17 päätavoitetta. Tavoiteohjelma tähtää äärimmäisen köyhyyden poistamiseen sekä kestäväan kehitykseen, jossa otetaan ympäristö, ihminen ja talous huomioon tasavertaisesti.

Kuvalähde Azote Images for Stockholm Resilience Centre

Lahti – tehty kestäväksi

Ekologinen kestävyys

Kaiken kestävyuden perusta

Hiilineutraalius

Luonnon monimuotoisuus

Kiertotalous

Sosiaalinen kestävyys

Hyvä arki ja merkityksellinen elämä

Koulutus

Työllisyys

Osallisuus

Taloudellinen kestävyys

Tasapainoinen talouskasvu ilman velkaantumista ja ylikuluttamista

Sisällys

Kaupunginjohtaja Niko Kyynäräinen: Yhdessä tekemällä kohti kestäväää kaupunkia	6
Lahti lukuina 2024	7
Tiivistelmä	8
Ekologinen kestävyys	9
Sosiaalinen kestävyys	16
Taloudellinen kestävyys	26
Linkit ja lähteet	33

Yhdessä tekemällä kohti kestäväää kaupunkia

Lahden visio – tehty kestäväksi – yhdistää positiivisen kehityksen ja sen vaatiman sitkeän työn. Hyvä tulevaisuus ei synny itsestään, vaan sen eteen on tehtävä töitä. Lahti on tunnetusti tekijöiden kaupunki. Kestävä kehitys vaatii pitkäjänteistä sitoutumista ja eri toimijoiden yhteistyötä.

Hiilineutraaliustavoitteemme on kunnianhimoinen, mutta haluamme mennä vielä pidemmälle – kohti luontopositiivisuutta. Se tarkoittaa, ettemme pelkästään vähennä ympäristövaikutuksia, vaan autamme luontoa elpymään.

Kaupungit ovat avainasemassa kestävä kehityksen edistämisessä. Olemme mukana kansallisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä. Julkaisimme suomalaisten kaupunginjohtajien ja pormestarien kanssa yhteisen julkilausuman luonnon monimuotoisuuden puolesta viime syksynä Luontofoorumissa Tampereella.

Lahdessa tätä työtä tukevat konkreettiset ohjelmat, kuten viime vuonna hyväksytty viheralueohjelma.

Esittelimme viime syksynä planetaarisen terveyden julkilausuman kansainvälisessä kokouksessa Aalborgissa Tanskassa. On aika nähdä terveyspolitiikka laajemmin ja sisällyttää ihmisten ja muun luonnon keskinäisriippuvuuden periaate osaksi EU:n terveys- ja ympäristöpolitiikkaa. Siiloista on nähtävä laajemmalle. Lahti on edelläkävijä tässä työssä Luontoaskel terveyteen -ohjelmallaan.

Lahti-konserni on sitoutunut kestävään kehitykseen. Ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys ohjaavat päätöksentekoamme, jotta Lahti olisi entistä parempi paikka elää, nyt ja tulevaisuudessa.

Niko Kynnäräinen
kaupunginjohtaja

Lahti lukuina 2024

121 400

lahtelaista

8 400

yrittäjästä

51 300

työpaikkaa

Lahti-konserni

3 600

työntekijää Lahden kaupungin palveluksessa

5 440

työntekijää Lahti-konsernissa

44

yhteisöä Lahti-konsernissa

Tiivistelmä

Nämä mittarit osoittavat oikeaan suuntaan

Lahti tavoittelee hiilineutraaliutta ensimmäisenä Suomen suurista kaupungeista. Vuonna 2023 Lahden päästöt olivat vähentyneet vertailuvuodesta noin 64 %.

Korkeakouluopiskelijoiden määrä kasvoi edellisvuodesta 9,7 prosenttia. LUT-yliopiston Lahden kampuksen opiskelijoiden määrä on lähes nelinkertaistunut vuodesta 2020.

Kaupungin lainakantaa on saatu pienennettyä neljänä vuotena peräkkäin, millä on voitu vaikuttaa positiivisesti korkojen noususta johtuvien velanhoitokustannusten kasvuun.

Näissä meillä on parannettavaa

Liikenteen päästöt eivät ole vähentyneet tavoitteen mukaisesti. Päästöjen vähentämisessä on kaksi isoa kokonaisuutta, joista toinen liittyy liikenteen kulkutapamuutokseen ja toinen sähköisen liikenteen siirtymään.

Lahden nuorisotyöttömyysaste on kuntavertailussa keskiarvoa korkeampi.

Talouden hidas kasvu ja epävarma työllisyystilanne aiheuttavat epävakautta Lahden kaupungin talouteen. Lahden kaupungin taloussuunnitelmakausi 2025–2027 sisältää toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelman säästötavoitteen, jonka odotetaan hillitsevän kustannusten nousua ja auttavan saavuttamaan kestävän talous-uran. Lahden kaupungin taseessa on kertynyttä ylijäämää 245,8 milj. euroa ja se toimii puskurina tasapaino-ohjelman aikana.

Ekologinen kestävyys

2 EI NÄLKÄÄ

6 PUHDAS VESI
JA SANITAATIO

7 EDULLISTA
JA PUHDASTA
ENERGIAA

11 KESTÄVÄT
KAUPUNGIT
JA YHTEISÖT

12 VASTUULLISTA
KULUTTAMISTA

13 ILMASTOTEKOJA

14 VEDENALAINEN
ELÄMÄ

15 MAANPÄÄLLINEN
ELÄMÄ

Kohti luontoposiitivista Lahtea

Lahden kaupunki on pyrkinyt sinnikkäästi kohti hiilineutraaliutta, ja tavoite on kirjattu myös kaupungin strategiaan. Samalla kun painimme viimeisten, mutta sitäkin viheliäämpien eli liikenteeseen liittyvien päästövähennystoimien kanssa, meidän on laajennettava katsantokantaa.

Vaikka onnistuisimme ilmastotyössä, jää meille vielä haastavampi pulma ratkaistavaksi: luontokato. Tiedetään, että luontokatoon vaikuttavat erilaiset ajurit, kuten ilmastonmuutoksen lisäksi maankäytön muutokset. Siten huomion kiinnittäminen entistä laajemmin eri ajureihin vie meitä kohti laaja-alaisempaa kestävyyttä. Kaupunki ei yksin voi luontokatoa torjua, mutta sillä on merkittävä rooli etenkin maankäytön suunnittelijana.

Lahden kaupunginhallitus päätti syksyllä 2024 uudesta kestävyystavoitteesta: Luontoposiitivinen Lahti 2030. Tämä tarkoittaa sitä, että käänämme ihmisen luonnolle aiheuttaman vaikutuksen negatiivisesta positiiviseksi. Tavoitetta kohti kulkiessamme vähennämme maankäytöstä luonnolle aiheutuvaa painetta, parannamme luonnonympäristöjen tilaa ja lisäämme luonnon monimuotoisuutta rakennettuun ympäristöön. Myös hankinnoilla on suuri vaikutus, joten erityistä huomiota on kiinnitettävä hankintojen kestävyuteen. Yritykset haastamme kehittämään luontoa vahvistavaa liiketoimintaa. Luontoposiitivinen kaupunki rakennetaan yhdessä.

Elina Ojala
ympäristöjohtaja

Tavoittelemme hiilineutraaliutta ensimmäisenä suurena kaupunkina Suomessa

Lahti jatkaa tavoitteellista ilmastotyötä kohti hiilineutraaliutta. Päästöennusteiden valossa hiilineutraalius voisi olla mahdollinen vuonna 2028, ensimmäisenä suurena kaupunkina Suomessa.

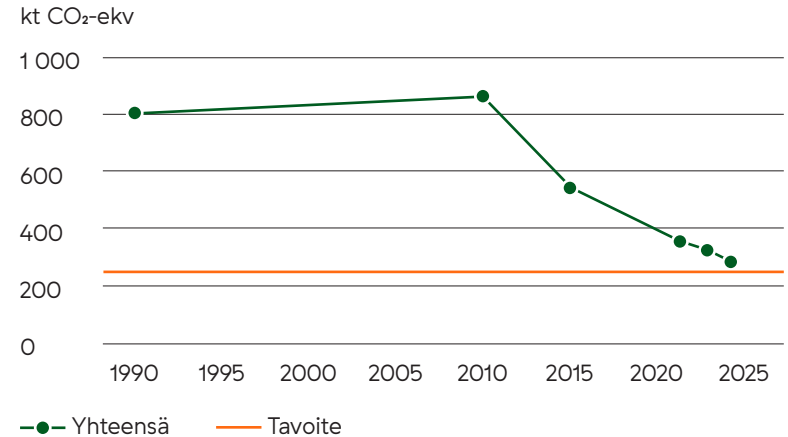
Etsimme päästövähennyksiä energia-sektorilta ja uusia keinoja vähentää tieliikenteen päästöjä, jotka ovat laskeneet ennakoitua hitaammin. Hiilineutraalius on mahdollista saavuttaa lähivuosina, mikäli sekä kaukolämmön että erillislämmityksen päästöt pienenevät huomattavasti ja tieliikenteessä sitoudutaan merkittäviin paikallisiin vähennyksiin.

Lahden hiilineutraalius tarkoittaa, että vähennämme alueella tuotettuja päästöjä 80 prosenttia vuoden 1990 tasosta. Jäljelle jäävät päästöt sitoutuvat alueen hiilinieluihin tai hyvitetään. Lahdessa vuoden 2023 päästöt olivat noin 64 prosenttia vähemmän kuin vuonna 1990.

Tavoitteisiin pääseminen edellyttää aktiivisuutta ja yhteistyötä asukkaiden, yritysten ja yhdistysten kanssa. Kansallisen ilmastopolitiikan on myös jatkuttava kunnianhimoisella linjalla. Ilmastotyötä tehdään entistä enemmän yhdessä muiden kaupunkien kanssa osana EU:n kaupunkimissiota.

Tutustu Lahden ympäristötyön konkreettisiin toimenpiteisiin ja seuraa niiden edistymistä Lahden ympäristövahti -palvelussa → lahdenymparistovahti.fi

Kasvihuonekaasupäästöt Lahden alueella

Lahden maantieteellisen alueen kasvihuonekaasupäästöt vuodesta 1990 lähtien ja hiilineutraaliuden tavoitetaso. Lahden hiilineutraalius tarkoittaa, että vähennämme alueella tuotettuja päästöjä 80 prosenttia vuoden 1990 tasosta. Vuoden 2023 päästöt olivat 64 prosenttia pienemmät kuin vuonna 1990.

INFO

Hiilineutraalius tarkoittaa, että kasvihuonepäästöjä tuotetaan korkeintaan sen verran kuin niitä voidaan sitoa ilmakehästä hiilinieluihin. Toiminta ei siis lisää ilmaston lämpenemistä.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen on välttämätöntä

Kaupungin ilmastotyön ensisijaisena tavoitteena on hiilineutraalius, eli alueemme kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja ilmastonmuutoksen hillintä. Hillintätoimet ovat tärkeitä, mutta myös ilmastonmuutokseen sopeutuminen on välttämätöntä.

Vaikka ilmastomuutos pysähtyisi kokonaan juuri nyt, näkyisivät sen vaikutukset meillä vielä vuosikymmenien ajan. Viime vuosina olemme jo kokeneet esimerkiksi poikkeuksellisen lämpimiä kesiä, jolloin sisätiloissakin on saattanut olla tukalaa.

Sään ääri-ilmiöt, kuten helleaallot aiheuttavat merkittäviä terveysriskejä väestölle, sillä korkeat lämpötilat voivat heikentää työtehoa ja lisätä terveydenhuollon kuormitusta. Varautuminen esimerkiksi helteisiin on monessa Suomen kunnassa vielä puutteellista, eikä esimerkiksi rakennuskannassa ole riittävästi varautumista

hellejaksoihin. Sopeutumistyötä tehdään paikallisesti, sillä vaikka ilmastonmuutos on globaali ilmiö, näkyvät sen vaikutukset käytännön elämässä usein juuri paikallisesti. Hillintä ja sopeutuminen kulkevat käsi kädessä, sillä päästöjen vähentäminen vähentää samalla myös tarvetta sopeutua muuttuviin olosuhteisiin.

Lahden kaupungin ilmastosuunnitelmassa on sopeutumisen ja varautumisen toimenpiteille oma teemansa. Myös maakunnan tasolla asiaa on työstetty, sillä Päijät-Hämeen liitto julkaisi vuonna 2023 maakunnallisen ilmastonmuutoksen sopeutumisen suunnitelman vuosille 2023–2030. Näitä kumpaakin on tarkoitus päivittää vuonna 2025. Lahden kaupunki myös johtaa juuri alkanutta hanketta Helle – sään ääri-ilmiöihin sopeutuminen Päijät-Hämeessä. Hankkeen tavoitteena on edistää Päijät-Hämeen maakunnan sopeutumista ilmastonmuutokseen oikeudenmukaisella tavalla.

“Panostamalla ilmastonmuutokseen sopeutumiseen voimme pitää huolen, että Lahti on hyvä ja turvallinen paikka asua myös tulevaisuuden olosuhteissa. Erityisesti vastuullamme on huomioida ilmastovaikutuksille haavoittuvimmat ihmiset.”

Tiina Nygård
projektipäällikkö

Liikenteen päästö- vähennykset vaativat kulkutapamuutosta

"Haluamme kannustaa hyödyntämään Eri matka, eri kulkuneuvo -periaatetta arjessa. Vaikka osa matkoista taittuu autolla, kannattaa aina kävellä tai pyöräillä, kun se on mahdollista. Näin edistät hyvinvointiasi ja terveyttäsi, parannat turvallisuutta ja usein myös säästät rahaa."

Juuso Vähäpiikkiö
projektipäällikkö

Päästölähteistä haastavin on liikenne. Päästöt eivät ole vähentyneet tavoitteen mukaisesti. Päästöjen vähentämisessä on kaksi isoa kokonaisuutta, joista toinen liittyy liikenteen kulkutapamuutokseen ja toinen sähköisen liikenteen siirtymään.

Siirtymä sähköiseen liikenteeseen etenee, mutta siirtymän nopeus ei toistaiseksi riitä. Lahden autokannasta täyssähköisiä autoja on vain neljä prosenttia, ladattavat hybridit mukaanluettuna sähköautojen osuus koko autokannasta on 10 prosenttia. Tämän – sekä terveystaloudellisen kestävyuden – vuoksi tarvitaan myös kulkutapamuutosta. Kulkutapamuutos tarkoittaa, että yksityisautolla tehtyjä matkoja vaihdetaan joukkoliikenteeseen,

kävelyyn tai pyöräilyyn.

Lahdessa kaikista matkoista 37 prosenttia tehtiin kestävillä kulkutavoilla eli jalan, pyörällä tai joukkoliikenteellä. Auto oli kulkutavoista selvästi käytetyin, 62 prosenttia kaikista matkoista tehtiin autolla.

Tavoitteena on, että kestävien kulkumuotojen osuus olisi yli 50 prosenttia vuonna 2030. Lahdessa on suuri potentiaali lisätä kestävää liikkumista etenkin lyhyillä alle kolmen kilometrin matkoilla, jotka nyt kuljetaan autolla.

Vuosi 2025 on kestävä liikumisen teemavuosi, jonka aikana viestitään kestävä liikumisen mahdollisuuksista, kokeillaan tähän liittyviä toimenpiteitä ja kerätään tietoa kestävä liikumisen kehittämiseksi.

Lahden kulkutapajakauma ei ole vielä muuttunut kestävämmäksi (%)

2021

Tavoite 2030

Tavoitteena on, että kestävien kulkumuotojen osuus ylittää 50 % vuoteen 2030 mennessä.

Luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi on tehtävä paljon töitä

"Viheralueohjelma asettaa tavoitteet kaupungin viheralueiden, vesistöjen ja rantojen suunnittelulle sekä niiden rakentamiselle ja ylläpidolle painottaen erityisesti ilmastonmuutokseen sopeutumista, luontokadon hillitsemistä sekä näiden alueiden hyvinvointi- ja elinvoimavaikutuksia."

Maria Silvast
maisema-arkkitehti

Vuosi 2024 oli luonnon teemavuosi, jonka aikana kaupungin luontotyöstä kerrottiin aktiivisesti. Kaupunginhallitus teki lokakuussa merkittävän päätöksen tavoitella luontopositiivisuutta vuoteen 2030 mennessä. Tämä tarkoittaa, että luonnon monimuotoisuus lisääntyy eikä heikkene. Tavoitteen saavuttamiseksi laaditaan luontopositiivisuustiekartta.

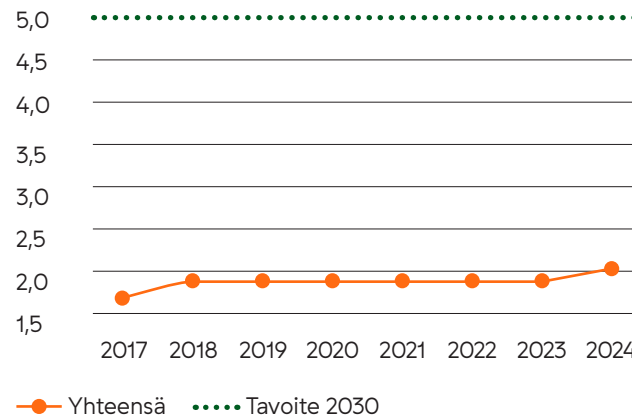
Lahti selvitti myös luontojalanjälkensä ensimmäisten kaupunkien joukossa. Tulosten perusteella kaupungin hankinnoista suurin luontojalanjälki aiheutuu investoinneista, elintarvikkeista, ICT-palveluista ja -laitteista sekä lämmityksestä. Raportissa laajennettiin tarkastelu kattamaan tietyistä ensimmäistä kertaa kaupungin alueellisen toiminnan

vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen.

Lahtiessa valmisteltiin vuonna 2024 useita luonnon monimuotoisuutta koskevia ohjelmia kuten metsänhoidon periaatteita ja luonnonsuojeluohjelmaa. Vuoden aikana valmistuivat viheralueohjelma, kaupunkipuulinjaus, pohjavesien suojeluohjelma ja yleiskaava.

Lahti oli mukana Kaupunkien Luontofoorumin julkilausumassa, joka kohdistuu luontokadon pysäyttämiseen ja luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen. Suomen kymmenen suurimman kaupungin kaupunginjohtajien ja pormestarien allekirjoittama kannanotto julkaistiin Tampereella 11.9.2024.

Luonnonsuojelualueiden osuus Lahden kaupungin pinta-alasta (%)

Lahtiessa on luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettuja alueita noin 1 000 hehtaaria ja alueiden osuus kaupungin pinta-alasta on noin 2 prosenttia. Tavoitteena on nostaa osuus viiteen prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.

Lahti-konserni

Lahden Tiedepuistolle Ekokompassi-sertifikaatti vastuullisuustyön tunnustuksena

Kiinteistö Oy Lahden Tiedepuisto haluaa olla edesauttamassa kaupungin hiilineutraalius- ja luontoposiitiivisuustavoitteiden saavuttamista. Yhtiö on viime vuosina panostanut merkittävästi vastuullisuuden kehittämiseen niin ympäristöemojen kuin esimerkiksi esteettömyyden ja saavutettavuudenkin keinoin. Tiedepuistossa on jo vuosia ollut hiilineutraali lämpö sekä sähkö, joiden lisäksi vuonna 2024 otettiin käyttöön myös hiilineutraali jätehuolto. Ympäristövastuullisuudesta osoituksena toimii vuoden 2024 lopulla saatu Ekokompassi-ympäristösertifikaatti.

Tiedepuisto tekee aktiivista yhteistyötä paikallisten yliopistojen ja korkeakoulun kanssa tarjoten opiskelijoille niin verkostoja paikallisiin yrityksiin kuin mahdollistamalla harjoittelu- ja projektityöpaikkoja ennen kaikkea kestävyysosaamisen ympäriltä. Hyvänä esimerkkinä korkeakoulu yhteistyöstä toimii vuonna 2025 alkava LUONTOLAS-hanke, jossa yhdessä LUT-yliopiston ja LAB-ammatti-korkeakoulun kanssa pilotoidaan Lahden Tiedepuistolle luotojalanjälkilaskentaa.

”Yksi keskeisistä tavoitteistamme on edistää yritys- ja korkeakoulu yhteistyötä ja toivomme, että aktiivinen roolimme rohkaisee myös muita päijäthämäläisiä yrityksiä hyödyntämään oppilaitosten monipuolista osaamista kestävyysteemojen ympäriltä.”

Jesse Reponen

Lahden Tiedepuisto Oy:n toimitusjohtaja

Lahti-konsernin yhtiöiden toiminta tukee kaupungin hiilineutraalius- ja luontoposiitiivisuus tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi yhtiöt ovat laatineet suunnitelman kiertotalouden edistämiseksi toiminnassaan.

Lahti Aqan uusi käsittelytekniikka tehostaa typenpoistoa Kariniemen jätevedenpuhdistamolla

Kariniemen jätevedenpuhdistamolla on otettu käyttöön uusi käsittelyprosessi – ANITA™Mox – lietteen kuivauksessa syntyville rejektivesille. Rejktivesien typpikuorma on Kariniemen puhdistamolla poikkeuksellisen korkea, noin puolet laitokselle tulevasta kuormasta. Rejktivesien erilliskäsittelyllä parannetaan typenpoistoa peräti 80 prosenttia.

Rejktivesillä tarkoitetaan lietteen kuivauksen yhteydessä syntyvää nestemäistä jaetta, joka palautuu takaisin puhdistamon alkuun käsiteltäväksi. Rejktivesien erilliskäsittely on uutta tekniikkaa Suomessa. Hanke sai rahoitusta ympäristöministeriöltä.

”Uuden ANITA™Mox -prosessin myötä rejktivesien sisältämästä typestä saamme nyt energiatehokkaasti poistettua noin 80 prosenttia samalla kun laitoksen ilmastuksen energiankulutus pienenee noin 20 prosenttia. Typenpoistolla olemme estämässä myös Porvoonjoen ja Suomenlahden rehevöitymistä.”

Jouni Lillman

Lahti Aqua -konsernin toimitusjohtaja

Sosiaalinen kestävyys

Koulutus, työllisyys ja osallisuus edistävät hyvinvointia

Sosiaalisen kestävyuden edistämisen tavoitteena on hyvinvoinnin edellytysten siirtyminen sukupolvelta toiselle. Tarkoitamme sosiaalisella kestävyydellä kokonaisvaltaista fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia, mikä mahdollistaa hyvän arjen ja merkityksellisen elämän. Sen ydinarvoja ovat yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus.

Lahti panostaa erityisesti koulutukseen, lapsiperheisiin sekä lasten ja nuorten hyvinvointiin. Kestävässä Lahdessa otamme

ympäristön, ihmisen ja talouden tasavertaisesti huomioon.

Elinvoimainen ja työllistävä Lahden kaupunkiseutu edistää lahtelaisten hyvinvointia. Hyvinvoivat kaupunkilaiset tekevät päivittäin henkilökohtaisia valintoja hyvinvointinsa ja terveytensä vahvistamiseksi.

Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö mahdollistaa kaupungin asukkaille sujuvat ja toimivat palvelut.

Tiina Granqvist
sivustysjohtaja

Monipuolista koulutusta varhaiskasvatuksesta yliopisto-opintoihin

Koulutuksella luodaan pohja sosiaaliselle kestävyydelle. Lahti tarjoaa monipuolisen koulutuspolun varhaiskasvatuksesta yliopistotason tutkijakoulutukseen.

Lahdessa 15 vuotta täyttäneestä väestöstä perusasteen jälkeisen tutkinnon oli suorittanut 73,1 prosenttia vuoden 2023 lopussa. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus oli 30,6 prosenttia ja toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 41,4 prosenttia.

Korkeasti koulutettujen osuus on kasvanut ja kouluttamattomien määrä on laskenut. Ammatillisessa koulutuksessa olevat ovat suurin opiskelijaryhmä. Oppivelvollisuuden nosto 18 vuoteen vuonna 2021 laajensi oppivelvollisuuden toiselle asteelle, ja tämä vähentää vain perusasteen koulutuksessa olevien lahtelaisten määrää.

Vuonna 2024 Lahdessa oli 8 337 korkea-kouluopiskelijaa, joista yliopisto-opiskelijoita oli 1 590. Korkeakouluopiskelijoiden määrä kasvoi edellisvuodesta 9,7 prosenttia. LUT-yliopiston Lahden kampuksen yliopisto-opiskelijoiden määrä on lähes nelinkertaistunut vuodesta 2020.

Etenkin ulkomaalaisten yliopisto-opiskelijoiden määrä on kasvanut Lahdessa nopeasti

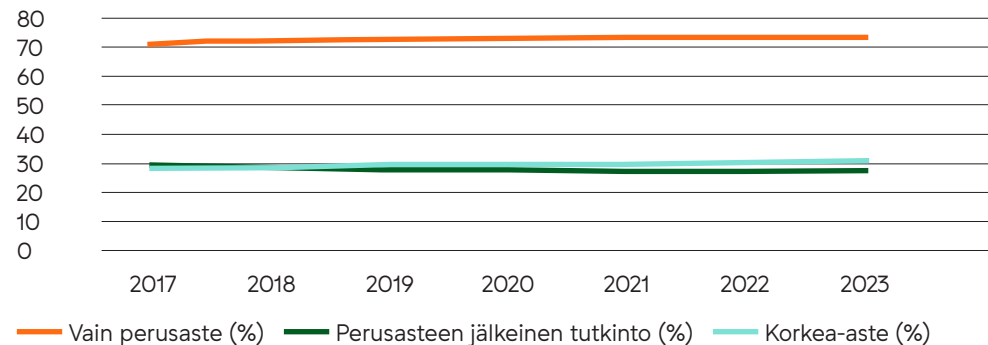
2020-luvulla, ja heidän osuutensa oli jo 35,7 prosenttia vuonna 2023. Ulkomaalaisten osuus ammattikorkeakouluopiskelijoista oli 9,0 prosenttia.

Ulkomaalaisten ja vieraskielisten opiskelijoiden osuus Lahdessa on kasvanut viime vuosina muuta maata nopeammin. Tarkasteltaessa yhdeksää suurinta kaupunkia ulkomaalaisten ja vieraskielisten yliopisto-opiskelijoiden suhteellinen osuus kaikista yliopisto-opiskelijoista oli vuonna 2023 korkein Lahdessa.

Suomalaisten koulutustaso on viime vuosina noussut. Vaikka lahtelaisten koulutustaso on yhä alle maan keskitason, on lahtelaisten koulutustason nousu ollut jatkuvaa ja hieman nopeampaa kuin koko Suomessa. Hyvien ammatillisten koulutusmahdollisuuksien ohella kaupungin kasvava korkeakoulutustarjonta tukee lahtelaisten koulutustason nousua.

Lahden korkeakoulu yhteisö kasvaa ja kehittyy
Kaupunki on vuonna 2024 ollut mukana kartoittamassa uusia korkeakoulutoiminnan kasvumahdollisuuksia ja tukemassa korkeakoulujen uusien tutkimus- ja koulutusavausten käynnistymistä. Vuonna 2024 kaupunki lähti rahoittamaan

Lahden koulutustaso nousee ja kouluttamattomien määrä laskee

Väestön koulutus rakenne Lahdessa 2017–2023. Toteuma 2023: vain perusaste 26,9 %, perusasteen jälkeinen tutkinto 73,1 % (2. aste tai ylempi) ja korkea-aste 30,6 %.

LUT-yliopiston tekoälyn professuuria ja Helsingin yliopiston sosiaalityön professuuria.

Alueella tehtiin koko vuoden ajan laaja-alaista yhteistyötä, jonka tuloksena tammikuussa 2025 valtioneuvosto vahvisti LUT-yliopiston rakennus- ja yhdyskuntatekniikan ja LAB-ammattikorkeakoulun laboratorioanalyytikon koulutusvastuut. Lisäksi toteutettiin monenlaisia toimia opiskelijoiden veto- ja pitovoiman vahvistamiseksi sekä korkeakoulujen ja yritysten yhteistyön kasvattamiseksi. Kaupungin tekemän opiskelukaupunkiselvityksen pohjalta on edistetty erityisesti opiskelija-asumista, opiskelijoiden työllistymistä, opiskelijoiden näkymistä ja palveluita keskustassa sekä Lahden tunnettuuden lisäämistä opiskelukaupunkina.

LUT-yliopiston Lahden kampuksen yliopisto-opiskelijoiden määrä on lähes nelinkertaistunut vuodesta 2020. Ulkomaalaisten ja vieraskielisten opiskelijoiden osuus Lahdessa on kasvanut viime vuosina muuta maata nopeammin.

Lahti ykköspudottaja rakennetyöttömyydessä vuonna 2024

Työllisyystilanteen paraneminen edistää tehokkaasti sosiaalista ja taloudellista kestävyyttä. Vuoden 2025 alusta Lahdesta tuli TE24-uudistuksen myötä uusi työvoimaviranomainen kaikille ikäryhmille, kun TE-viranomaisvastuu siirtyi valtiolta kunnille.

Lahti oli pitkäaikaistyöttömyyden ykköspudottaja kahdeksan kuukauden ajan ja suurimpien pudottajien kärkisijoilla muina kuukausina koko vuoden tarkastelussa. Myös Lahdessa pitkäaikaistyöttömyys lähti kasvuun loppuvuodesta 2024.

Joulukuussa 2024 työttömyys on noussut kaikissa työttömien ryhmissä. Työttömien kokonaismäärä lisääntyi edellisvuodesta 610 henkilöllä, alle 25-vuotiaiden nuorisotyöttömien määrä 83 henkilöllä ja ulkomaalaisten noin 275 henkilöllä. Pitkäaikaistyöttömien määrä lisääntyi 239 henkilöllä edeltävän vuoden tasoon nähden.

Työttömyyden nousu on Lahdessa ollut edellisvuodesta maltillista moneen muuhun kaupunkiin verrattuna. 12 suurimman kaupungin vertailussa viidessä kaupungissa työttömien määrä on noussut enemmän kuin Lahdessa.

Suhdanteiden vuoksi valtakunnallinen työllisyyskehitys on heikentynyt merkittävästi. Lahti on kuitenkin ainoana suurena kaupunkina pystynyt vähentämään pitkäaikaistyöttömien määrää vuoden 2024 aikana.

Työelämän kansainvälistymisellä hyvinvointia ja kilpailukykyä

Lahti kansainvälistyy lähes suurten kaupunkien kärkevauhdissa. Ulkomaalaisten ripeä työllistäminen edistää ulkomaalaisten kotoutumista ja yritysten kilpailukykyä lähivuosina:

- Tehostamme ulkomaalaisten osaamisella lahtelaista työelämää ja yrittäjyyttä.
- Edistämme monimuotoista työkulttuuria ja autamme työvoimapolusta kärsiviä aloja.
- Teemme Lahdesta houkuttelevamman investointikohteen ja parannamme alueen kilpailukykyä.
- Edistämme lahtelaisten yritysten tutkimusta ja kehittämistä tukemalla LAB- ja LUT-korkeakouluista valmistuvien ulkomaalaisten tutkijoiden ja opiskelijoiden työllistymistä.

**Tutustu Lahden työllisyys-tilanteeseen ja vertailuun 12 suurimman kaupungin ja koko maan kesken:
→ *Lahden työllisyyskatsaus***

Avointen työpaikkojen määrä on historiallisen vähäinen. Kestävä työllistäminen pohjautuu avointen työmarkkinoiden toimintaan.

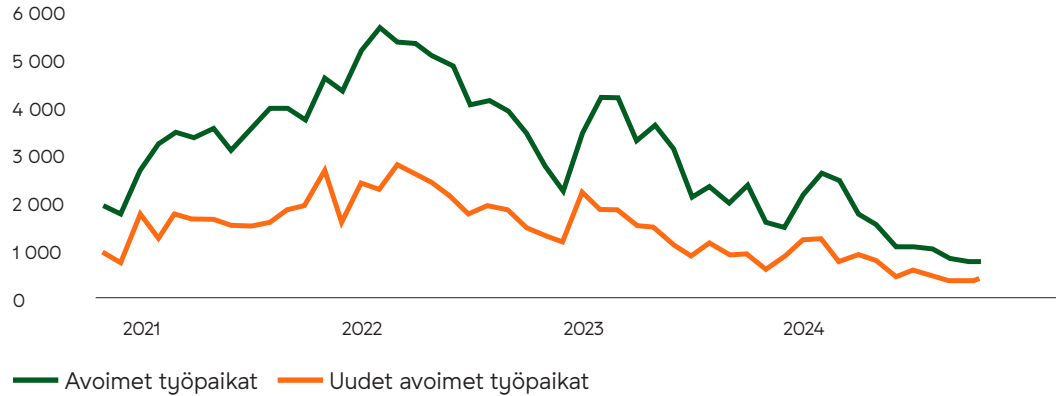

"Alkuvuonna 2024 työttömyyden kehitys oikeasuuntainen, mutta joulukuussa suunta kääntyi."

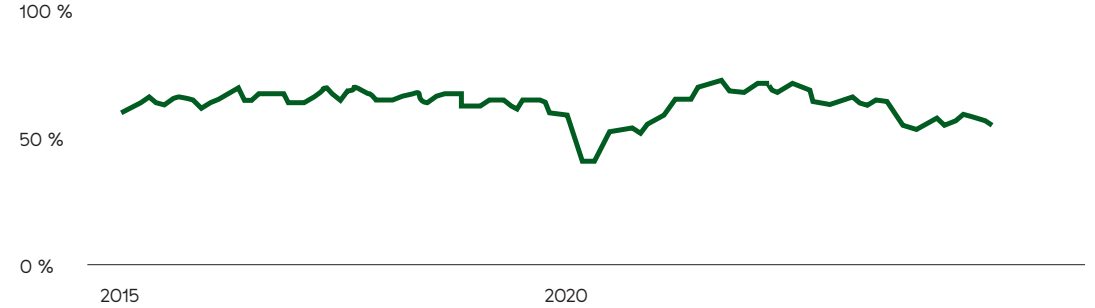
Taisto Tuominen
työllisyyspalvelujohtaja

Avoimien työpaikkojen määrän kehitys (lkm)

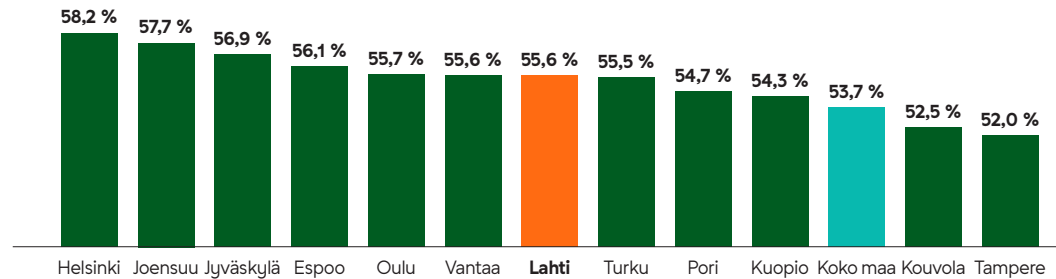
Avoimien ja uusien avoimien työpaikkojen määrän kehitys vuosina 2021–2024.

Rakennetyöttömyys Lahdessa (%)

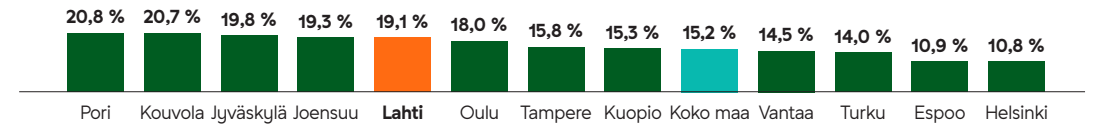
Lahden rakennetyöttömyyden kehitys vuosina 2015–2024.

Rakennetyöttömyysaste Suomen 12 suurimmassa kaupungissa (%)

Rakennetyöttömyysaste Lahdessa on valtakunnallista keskitasoa. Rakennetyöttömyys kuvaa vaikeasti työllistyvien osuutta kaikista työttömistä.

Nuorisotyöttömyysaste Suomen 12 suurimmassa kaupungissa (%)

Lahden nuorisotyöttömyysaste on kuntaverailussa keskiarvoa korkeampi. Nuoret ovat työelämän puskurityövoimaa. Myös opintojen aloitukset vaikuttavat nuorisotyöttömyyteen merkittävästi, mikä aiheuttaa kausivaihteluja nuorisotyöttömyydessä.

Lahti on keskusteleva ja kokeileva kaupunki

Lahden kaupunki tarjoaa asukkaille ja yhteisöille mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa kaupungin kehittämiseen niin verkossa kuin kasvotusten. Lahden toteuttamat asukaskyselyt ovat osoittaneet vuosien ajan, että kaupunkilaiset haluaisivat osallistua kaupungin kehittämiseen myös sähköisesti. Syksyllä 2024 otettiin kokeiluun osallisuussivusto OmaLahti.fi, jossa asukkaat voivat kommentoida kaupungin hankkeita ja suunnitelmia eri aiheista sekä asuinalueisiin liittyen. Lahtea voi kehittää sivustolla ideoimalla, vastaamalla kyselyihin, äänestämällä tai osallistumalla suunnitteluun.

Tutustu *OmaLahti.fi* -osallisuus-sivustoon sekä kaupungin osallisuustoimintaan osoitteessa lahti.fi/osallistujavaikuta

Osallisuustyötä Lahdessa

- Kumppanuuspöydät
- Osallistuva budjetointi ja Mahdollistamo
- Palvelutori ja Lahti-Piste
- monialainen hyvinvointityö
- International House Lahti
- matalan kynnyksen liikunta- ja kulttuuripalvelut
- ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö
- asumisneuvonta
- Ohjaamo
- jalkautuva nuorisotyö
- lasten ja nuorten harrastustakuu
- senioreiden digikinkerit
- yhdistys- ja järjestöyhteistyö

Hyvin sanottu -keskustelufestivaali järjestettiin syyskuussa Lahden Sibeliustalolla. Festivaalin järjestivät Yle, Erätauko-säätiö ja Lahden kaupunki yhteistyökumppaneiden kanssa. Tapahtuman aikana käytiin yli 70 keskustelua erilaisista aiheista yhteisen ymmärryksen lisäämiseksi. Esillä olivat muun muassa luonto-, kestävyys- ja asukasvaikuttamisen teemat.

"OmaLahti-sivusto tarjoaa lahtelaisille nyt uuden tavan osallistua kaupungin kehittämiseen, vaikka kotisohvalta silloin kuin itselle sopii. Tutustu ja tule mukaan!"

Sanna Virta
osallisuuskoordinaattori

Tilaisuuksien ja osallistujien määrät vuosina 2023–2024

	2023	2024
Osallisuustilaisuudet	65	36
Osallistujia osallisuustilaisuuksissa	5 296	3 194
Muut asukastilaisuudet	24	36
Erätauko-dialogit	43	26
Erätauko-osallistujat	810	733
joista Skidialogissa lapsia	280	449
Kumppanuuspöytien järjestämät		
Kerro Pois! -tilaisuudet	16	10
Muut asukastilaisuudet	16	23
Osallistujamäärä kumppanuuspöytien järjestämissä tilaisuuksissa	5 837	5 708
Osallistavan budjetoinnin ideat	956	

Lahti-konserni

"Päivittäiset kohtaamiset päiväkodeissa, kouluissa ja sairaalassa ovat merkityksellisiä niin asiakkaillemme kuin meille. Meillä on ainutlaatuinen tilaisuus kohdata suuri joukko lahtelaisia – lapsia, nuoria ja aikuisia – eri elämäntilanteissa. Usein kuljemme asiakkaidemme rinnalla vuosien ajan. Samalla huolehdimme myös henkilöstömme hyvinvoinnista panostamalla avoimeen vuorovaikutukseen, työyhteisön jaksamiseen ja yhteiseen kehittämiseen."

Päivi Karttunen
Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy:n toimitusjohtaja

"Vuonna 2024 panostimme henkilöstömme hyvinvointiin ja kehitysehdotuksiin aktiivisesti. Työhyvinvointikyselyn ja pulssikyselyiden tulokset osoittivat myönteistä kehitystä. Toteutimme useita konkreettisia toimia työhyvinvoinnin tueksi, kuten fyysisen kunnon tukiryhmän, Kiila-kuntoutuksen ja virkistysiltapäiviä. Lisäksi otimme käyttöön työsuhdepyöräedun ja tiivistimme yhteistyötä työterveyshuollon kanssa."

Henkilöstön osallistuminen kasvoi merkittävästi, mikä näkyi aloiteaktiivisuuden kaksinkertaistumisena. Vahvistimme yhteistyötä Koulutuskeskus Salpauksen kanssa ja tarjosimme harjoittelu- ja kesätyömahdollisuuksia opiskelijoille sekä maahanmuuttajataustaisille henkilöille, tukien näin alueen työllisyyttä ja monimuotoisuutta."

Päivi Lintukangas
Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy:n henkilöstöjohtaja

Konserniyhtiöt avaavat uusia reittejä työmarkkinoille ja tekevät yhteistyötä alueen oppilaitosten, korkeakoulutoimijoiden ja Lahden työllisyyspalveluiden kanssa. Yhteistyö sisältää tutkimusta, kehittämistä, harjoittelupaikkoja ja työkokeiluja. Yhtiöt tuottavat kuntalaisille palveluja, joiden asiakaslähtöisyyttä pyritään jatkuvasti kehittämään. Tuotetun palvelun laatua seurataan yhtiöissä säännöllisesti asiakastytytyväisyyskyselyin. Lahti-konsernin yhtiöt edistävät sosiaalista kestävyttä tavoitteellisesti panostaen esimerkiksi henkilöstön hyvinvointiin.

Vuonna 2024 Lahti-konserni työllisti yhteensä 122 tukityöllistettyä, harjoittelijaa ja kesätyöntekijää.

Lahti työnantajana

Lahden kaupunki on vastuullinen ja työntekijälähtöinen työnantaja. Henkilöstöpolitiikka perustuu kaupungin strategiaan, arvoihin ja eettisiin periaatteisiin.

Henkilöstöpolitiikan keskiössä on hyvä johtaminen ja koko henkilökunnan työhyvinvointi. Oikeudenmukaisuus, yhteistyö ja luottamus ovat tärkeitä menestystekijöitä.

Toimimalla yhteisen työnantajan mallin mukaan varmistamme kaupungin asukkaille parhaat mahdolliset palvelut sekä houkuttelevan ja elinvoimaisen asuin ympäristön.

Vuonna 2024 valmentavan johtamisen periaatteiden jalkauttamista jatkettiin. Esihenkilö luo turvallisen ympäristön, jossa varmistetaan jokaisen mahdollisuus tulla kuulluksi ja osallistua työn tekemistä koskevaan päätöksentekoon.

Valmentava johtaminen auttaa johdettavia valjastamaan voimavaroja käyttöönsä niin, että heidän on mahdollista saavuttaa tavoitteensa. Valmentava johtaminen tukee osaltaan tasa-arvoisen, yhdenvertaisen sekä monimuotoisen työyhteisön syntyä ja kehittymistä.

Työterveyden tehtävänä on tukea henkilöstön hyvinvointia. Työterveyspalveluiden palveluntuottaja vaihtui alkuvuonna 2024. Yhteistyön painopisteinä on vaikuttava työterveyshuolto työkykyjohtamisen, digitaalisten palvelujen, asiakaskokemuksen, palvelujen saavutettavuuden ja sujuvuuden lähtökohdista.

Vastuullinen henkilöstötyö luo pohjan pitkäaikaiselle ja kestäväälle menestykselle. Lahden kaupungin palveluksessa on noin 3 600 työntekijää.

→ **Tutustu kaupungin henkilöstökertomukseen 2024**

Taloudellinen kestävyys

8 IHMISARVOISTA
TYÖTÄ JA
TALOUSKASVUA

9 KESTÄVÄÄ
TEOLLISUUTTA,
INNOVAATIOITA JA
INFRASTRUKTUUREJA

16 RAUHA, OIKEUDEN-
MUKAISUUS JA
HYVÄ HALLINTO

Kestävä talous tuottaa hyvinvointia ympäristön kantokyvyn rajoissa

Kaupungilla on vahva rooli kestävän talouden kehityksessä. Asukkaat tarvitsevat hyvinvoinnin ylläpitämiseen kaupungin palveluja, ja näiden tuottamisen tulee olla kestävällä pohjalla. Palvelutuotannon investoinneissa on tärkeää ottaa huomioon niiden rahoitusratkaisut niin, että ne eivät lisää merkittävästi velanottoa. Investoinneissa tulee ottaa huomioon myös niiden ympäristövaikutukset ja vaikutukset talouden kasvuille.

Talouden tulee olla sopeutumiskykyinen ja kyetä kohtaamaan yllättäviäkin muutoksia. Kun talous on tasapainossa, pystymme tuottamaan asukkaille laadukkaat palvelut, sekä edistämään hyvinvointia ja kaupungin kestävä kehitystä kokonaisuudessaan.

Lahden kaupungin talous on ollut ylijäämäinen vuosina 2020–2023, mutta vuodesta 2024 alkaen talous kääntyy alijäämäiseksi. Tämän vuoksi kaupunki on päättänyt vuosille 2024–2027 kohdistuvasta talouden sopeutusohjelmasta. Ohjelmalla pyritään hillitsemään menojen kasvua ja lisäämään kaupungin tuloja, jotta taloutta saataisiin tasapainotettua.

Taloudellinen kestävä kehitys tarkoittaa meillä Lahdessa pyrkimystä tasapainoiseen talouteen ilman velkaantumista. Tässä meillä on vielä tehtävää, mutta käänne kohti parempaa on näköpiirissä. Taloudellinen kestävä kehitys tarkoittaa myös toimintaa, joka huomioi ympäristön kantokyvyn sekä tulevat sukupolvet.

Tiina Mörsky
talousjohtaja

Lahden tavoitteena velkaantumisen maltillinen kasvu

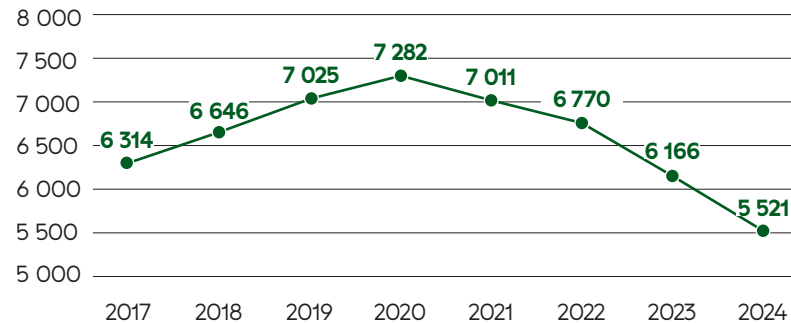

"Velanhoitokustannusten kasvu edellyttää tulevina vuosina investointien priorisoimista."

Päivi Väisänen
rahoituspäällikkö

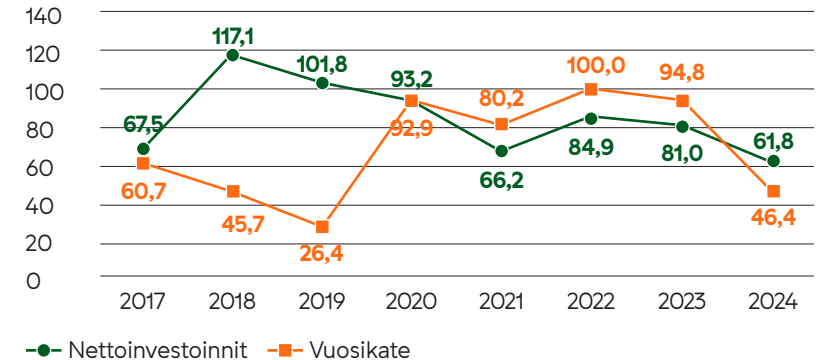
Kuntatalous kärsii kestävyysongelmasta, koska tulot ja menot ovat rakenteellisesti epätasapainossa. Taloudellinen kestävyys edellyttää velkaantumisen hallintaa. Kaupungin lainakantaa on saatu pienennettyä neljänä vuotena peräkkäin, millä on voitu vaikuttaa positiivisesti korkojen noususta johtuvien velanhoitokustannusten kasvuun. Vuoden 2024 talousarviossa erääntyvien lainan lyhennysten rahoittamiseen varattu 64 milj. euron lainannosto sekä 30 milj. euron lisälainan nosto jätettiin toteuttamatta. Tulevina vuosina alijäämäinen talous lisää velanottopainetta. Talouden tasapaino-ohjelman toimenpiteiden avulla, etenkin investointien priorisoinnilla, pyritään nettolainanotto pitämään maltillisena.

Lahden kaupungin velka asukasta kohti vuodesta 2017 vuoteen 2024 (€)

Lahden kaupungin lainat vuonna 2024 olivat 5 521 euroa asukasta kohti.

Kaupungin tulorahoitus ja nettoinvestoinnit 2017–2024 (milj. €)

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka menojen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Nettoinvestoinnit = investointimenot – rahoitusosuudet.

Hankinnoissa huomioidaan ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen vastuu

Kaupunki tekee hankintansa vastuullisesti huomioiden ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen näkökulman.

Sosiaalinen vastuu edellyttää muun muassa sitä, että hankinnan koko toimitusketjussa kunnioitetaan ihmisoikeuksia ja työelämän perusoikeuksia. Työllistämisehtoa käytetään työvoimavaltaisissa hankinnoissa.

Kaupungin hiilineutraaliustavoitteen kannalta olennaiset hankintakategoriat ovat rakentamisen ja kunnossapidon hankinnoissa. Näihin hankintakategorioiden on tunnistettu tärkeimmät vastuullistavoitteet uudis- ja korjausrakentamiseen sekä purku- ja kunnossapidon Infra- ja viherrakentamisen hankinnoille.

"Kaupunki tekee hankintansa vastuullisesti huomioiden ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen näkökulman."

Tarinka Ringvall
hankintapäällikkö

Vähähiilisyttä edistävät hankinnat vuosina 2022–2024

	2022	2023	2024
--	------	------	------

Kaupungin julkaisemien tarjouspyyntöjen kokonaismäärä

	62	60	48
--	----	----	----

Vähähiilisyttä edistävät tarjouspyynnöt

	21	30	9
--	----	----	---

Lahden kaupungin vähähiilisyttä edistävien hankintojen seuranta alkoi vuonna 2022. Vuonna 2024 vähähiilisyttä edistäviä tarjouspyyntöjä tehtiin aiempaa vähemmän, mikä johtui hankintojen luonteesta – esimerkiksi järjestelmähankinnoista, konsultti- ja koulutuspalveluista sekä viestinnästä. Kaupunki pyrkii myös hankintojen kautta tukemaan hiilineutraaliuden saavuttamista.

Kaupungin elinvoima on talouden kestävän kasvun pohja

Talouden kestävä kasvu pohjautuu hyvään työllisyystilanteeseen ja kaupungin elinvoimaisuuteen. Nämä tekijät vaikuttavat osaltaan verokertymään, jolla katetaan yli puolet kaupungin kokonaismenoista. Verotuloja kaupungille kertyy kunnallis-, yhteisö- ja kiinteistöveroista. Merkittävimmin verokertymään vaikuttavat työllisyysaste, ansiotulokehitys sekä yritysten määrä ja niiden taloudellinen menestyminen.

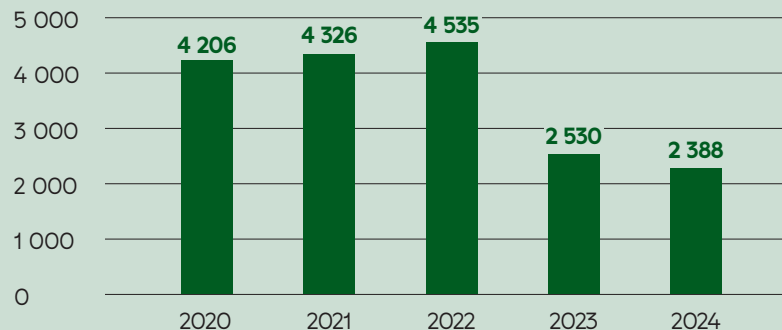
Verotulojen positiivinen kehitys on perusta kaupungin talouden tasapainoiselle kasvulle.

"Väestön ikääntyessä julkisen talouden kestävyden turvaaminen asettaa painetta elinvoiman parantamiselle kestävän talouskasvun saavuttamiseksi."

Miia Karetjoki
johtava controller

Verotulokertymän kasvu per asukas vuodesta 2020 vuoteen 2024 (€)

Verotulokertymä per asukas tarkoittaa kaupungille tilitettyjä verotuloja jaettuna asukasmäärällä. Lahden kaupungin verotulokertymä vuonna 2024 oli 288 miljoonaa euroa. Sote-uudistus leikkasi kaikkien kuntien kunnallisveroprosenttia 12,64 prosenttiyksikköä vuodesta 2023 alkaen.

Tehokas ja kestävä palvelutuotanto

Kestävä talous mahdollistaa kaupungin palvelujen tuottamisen ja investointien toteuttamisen mahdollisimman tehokkaasti kaupunkilaisten tarpeet sekä ympäristötekijät huomioiden.

Kestävästi toteutettu palvelutuotanto tukee kaupungin talouden tasapainoa ja siten mahdollistaa pitkäjänteisen kaupungin toiminnan suunnittelun ja strategian mukaisen kehittämisen. Kestävällä pohjalla oleva talous helpottaa myös kohtaamaan vastaan tulevia uusia haasteita ja varautumaan niihin mahdollisimman hyvin ennakoiden.

Talouden hidas kasvu ja epävarma työllisyys-tilanne aiheuttavat epävarmuutta Lahden kaupungin talouteen. Lahden kaupungin talous-suunnitelmakausi 2025–2027 sisältää toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelman säästötavoitteen, jonka odotetaan hillitsevän kustannusten nousua lähivuosien aikana ja auttavan saavuttamaan kestävä talousuran. Lahden kaupungin taseessa on kertynyt ylijäätymää 245,8 milj. euroa ja se toimii puskurina tasapaino-ohjelman aikana.

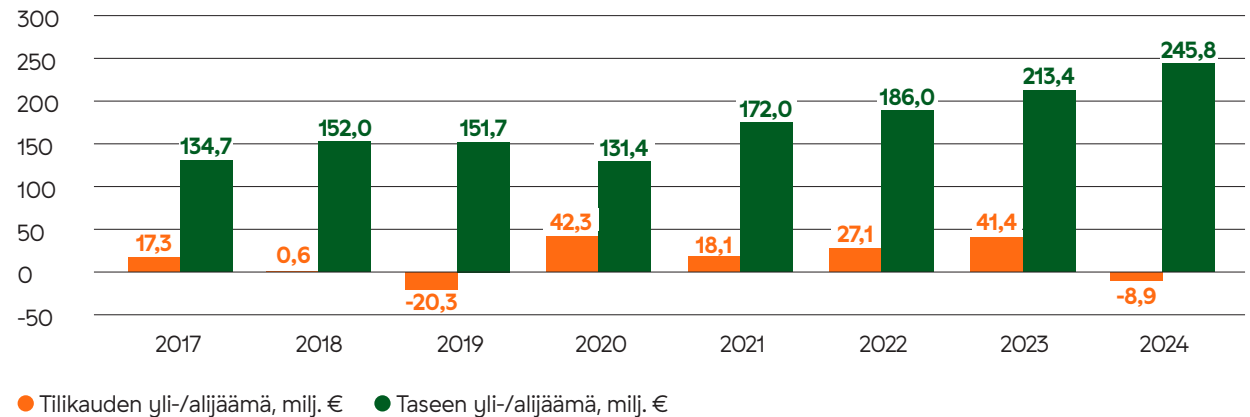
→ Tutustu Lahden kaupungin tilinpäätökseen 2024

"Taloudellisen kestävyuden toteutuminen on tärkeää, koska se mahdollistaa peruspalvelujen tuottamisen ja kaupungin elinvoimaisuuden varmistamisen. Kestävä talous on edellytys kaupungin keskeisten toimintojen ylläpitämiselle."

Kati Helin
laskentapäällikkö

Lahden kaupungin taseen ylijäätymä 2017–2024

Lahden kaupungin tilikauden 2024 ylijäätymä on -8,9 milj. euroa ja taseen 245,8 milj. euroa

Lahti-konserni

Lahti-konsernin yhtiöiltä edellytetään tervettä pitkäjänteistä taloudenpitoa ja kannattavuutta. Yhtiöiden maksamilla osingoilla on merkittävä vaikutus kaupungin talouteen. Kaupungin tytäryhtiöiden palveluiden ja materiaalien ostoilla on huomattava taloudellinen vaikutus alueella.

2,8 milj. €

Konserniyhtiöt maksoivat osinkoa vuonna 2024 yhteensä 2,8 miljoonaa euroa.

16,5 milj. €

Konserniyhtiöt tekivät hankintoja Lahdesta vuonna 2024 yhteensä 16,5 miljoonalla eurolla.

Linkit ja lähteet

- [Henkilöstökertomus](#)
- [Kumppanuuspöydät](#)
- [Lahdenymparistovahti.fi](#)
- [Lahden kaupungin hyvinvointisuunnitelma 2022–2025](#)
- [Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022–2025](#)
- [Osallistu ja vaikuta -arviointiraportti](#)
- [Osallistuva budjetointi Lahdessa](#)
- [Talouden ja toiminnan seurantaraportit](#)
- [Tilastot](#)
- [Tilinpäätös](#)
- [Työllisyyskatsaus](#)

Ulkopuoliset lähteet

Suomen ympäristökeskus
TEM Ura
TEM Työnvälitystilasto
Tilastokeskus

Lahti